

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Аудит»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

за темою № 9 - Підсумковий контроль

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.09.21 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол від 31.08.21 № 1

Розробники:

викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії,
викладач – методист Водолазська Н.В.
викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії,
викладач – методист Бондаренко Л.Ф.

Рецензенти:

1. Голова циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Цимбалістова О.А.
2. Професор кафедри бізнес адміністрування, маркетингу і туризму Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, д.е.н., професор Дружиніна В.В.

План лекції

1. Сутність підсумкового контролю
2. Види та форми підсумкового контролю
3. Реалізація функцій підсумкового контролю
4. Документальне оформлення підсумкового контролю
5. Розгляд результатів підсумкового контролю

Рекомендована література:

Основна література:

1. Верига Ю.А., Плаксієнко В.Я., Кулик В.А., Карпенко Є.А. Облік, оподаткування та аудит. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2019. — 509 с.
2. Виноградова М.О., Жидєєва Л. І. Аудит. Навчальний посібник. — К.: ЦНЛ, 2014. — 654с.
3. Дерев'янка С.І. Аудит. Навчальний посібник. — К.: ЦНЛ, 2016. — 380с.
4. Лень В.С. Облік і аудит: вступ до фаху. — Навчальний посібник. - К.: ЦНЛ, 2015. — 272с.
5. Міжнародні стандарти аудиту (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.apu.net.ua/msa>
6. Огійчук М.Ф. Аудит. Навчальний посібник. - К.: Алерта, 2016. — 752с.
7. Огійчук М.Ф. Методика і організація аудиту. Навчальний посібник. — К.: Алерта, 2016. — 304с.
8. Пилипенко І.І., Каменська Т.О., Корінько М.Д., Проскуріна Н.М., Редько О.Ю. Сучасний аудит. Підручник. — К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. — 643 с.
9. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017р. № 2258-VIII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
10. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит. Навчальний посібник. — К.: ЦНЛ, 2018. — 416с.

Допоміжна література:

11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
12. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. №433 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні

- вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
14. Никонович М.О. Аудит. Підручник. – К.: Київ, 2014. – 748с.
15. Петрик О.А. Аудит. Підручник. – К.:КНЕУ, 2015. – 504с.
16. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
17. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від від 02.09.2014р. № 879 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.1999р. №137 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
20. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993р. №2939-XII(зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
21. Стельмах В. С. Контроль: інспектування, аудит, банківський нагляд: монографія / В. С. Стельмах, А. О. Єпіфанов, І. В. Сало. – С: Університетська книга, 2015. – 432 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

22. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
23. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>.
24. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vobu.ua>
25. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dtki.com.ua>
26. Офіційний сайт журналу «Податки і бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i.factor.ua>

1. Сутність підсумкового контролю

Контроль діяльності аудиторів передбачає: забезпечення необхідними інструкціями членів аудиторської групи на початку перевірки; узгодження аудиторської програми; визначення адекватності відображення в робочих документах аудиторських доказів і висновків; забезпечення точності,

об'єктивності, конструктивності та своєчасності аудиторського звіту; досягнення мети аудиту.

2. Види та форми підсумкового контролю

Контроль якості аудиту залежно від часу поділяється на три види: попередній (превентивний), поточний (оперативний) і ретроспективний.

Попередній контроль якості аудиту здійснюється до початку аудиторської перевірки, поточний — безпосередньо у процесі аудиту, ретроспективний — після завершення аудиторських процедур.

Попередній контроль за роботою асистентів (молодших аудиторів) здійснюють керівники аудиторських груп, коли розподіляється робота і видається програма дій. Основне призначення попереднього контролю якості аудиту полягає у забезпеченні передумов для аудиторської перевірки на високому рівні. Контрольними моментами при цьому є якість нормативно-правового і методичного забезпечення аудиторів, оснащення технічними засобами, забезпечення трудовими ресурсами і висока кваліфікація аудиторів.

Поточний контроль якості аудиторської перевірки необхідно будувати за ієрархічними принципами, тобто наголошувати на оперативному контролі роботи аудиторів у процесі перевірки на будь-якому організаційному рівні. Якість аудиту значно підвищується, якщо посилити відповідальність кожного керівника групи аудиторів за роботу його підлеглих.

Під час ретроспективного контролю якості аудиту основна увага зосереджується на адекватності відображення аудиторських доказів у звітах аудиторів правильності документального оформлення перевірки. Крім того, постає питання оцінювання ефективної аудиторської перевірки, — необхідності поєднання витрат на здійснення перевірки і її результатів.

3. Реалізація функцій підсумкового контролю

Аудиторській фірмі слід запровадити політику і процедури контролю якості, що забезпечують виконання всіх аудиторських завдань відповідно до Міжнародних стандартів аудиту або відповідно до професійних стандартів та національних регуляторних і законодавчих вимог.

Аудиторська палата України не встановлює конкретного переліку спеціальних процедур контролю якості для аудиторських фірм, але в своїх навчально-методичних матеріалах щодо застосування МСА надає характеристику системи внутрішньофірмового контролю якості, на яку впливає: розмір аудиторської фірми, кількість офісів, операційні характеристики фірми, розмір та специфіка клієнтів аудиторської фірми, види виконуваних завдань, чи входить вона до групи аудиторських компаній, або чи є вона членом мережі аудиторських фірм.

4. Документальне оформлення підсумкового контролю

За результатами аудиторської перевірки складаються аудиторський звіт та інша документація, що передається замовнику.

Аудиторський звіт - документ, що складений відповідно до стандартів аудиту та передбачає надання впевненості користувачам щодо відповідності фінансової звітності або іншої інформації концептуальним основам, які використовувалися при її складанні. Концептуальними основами можуть бути закони та інші нормативно-правові акти України, положення (стандарти) бухгалтерського обліку, внутрішні вимоги та положення суб'єктів господарювання, інші джерела.

Основною вимогою до аудиторського звіту є обов'язкова наявність чітко сформульованої думки аудитора щодо фінансових звітів. Процес формування аудиторської думки включає оцінку, розгляд та вивчення обставин, які надають аудитору достатньої впевненості, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Міжнародні стандарти аудиту надають чіткі рекомендації щодо форми і змісту аудиторського звіту.

Додаткова підсумкова документація, що передається замовникові, не є обов'язковою і передається замовнику тільки в тому випадку, якщо аудитор вважає це необхідним або якщо це обумовлено договором.

Додаткова підсумкова інформація оформляється як додаток до аудиторського звіту, якщо аудитор у звіті посилається на неї.

Форму і зміст додаткової документації визначає аудитор самостійно, але дотримуючись таких визначених назв: «Аудиторський звіт»; «Звіт про проведення аудиту»; «Звіт про результати проведення аудиту»; «Звіт про експрес-огляд»; «Експрес-огляд»; «Зауваження та рекомендації за результатами аудиторської перевірки»; «Лист-інформування клієнта».

Після закінчення аудиту як мінімум один примірник додаткової підсумкової інформації передається замовнику. Така інформація має конфіденційний характер.

5. Розгляд результатів підсумкового контролю

Результати аудиту оцінюються на заключній стадії аудиторської перевірки за наступними критеріями:

- повнота виконання всіх пунктів програми (розширеного плану);
- якість виконання всіх пунктів програми (розширеного плану);
- адекватність розкриття інформації у звітності.

Для оцінки результатів аудиту необхідно виконати наступні дії:

1. Якщо після дати складання аудиторського звіту, але до його оприлюднення, аудитору стали відомі певні факти, що могли вплинути на думку аудитора щодо оцінки фінансової звітності, він повинен:

- обговорити це питання з управлінським персоналом, керівництвом чи власниками підприємства;
- визначитись чи потрібно вносити зміни до фінансової звітності;
- здійснити запити до управлінського персоналу з метою визначення їхніх подальших дій щодо звітності;

- у випадку, якщо управлінський персонал вносить зміни до фінансової звітності, необхідно внести зміни до аудиторського звіту та видати новий аудиторський звіт, але дата повинна стояти не раніше дати внесених змін управлінським персоналом до фінансової звітності;
- у випадку, коли аудиторський звіт уже було надано управлінському персоналу та керівництву (власникам) підприємства, аудитор повинен звернутись до них з вимогою не надавати фінансову звітність третім особам до внесення необхідних змін до неї. Якщо фінансову звітність оприлюднили, аудитор повинен вжити відповідних заходів, щоб застерегти від недовіри до виданого аудиторського звіту.
- у випадку, коли управлінський персонал відмовляється від внесення змін до фінансової звітності, аудитор повинен повідомити власників та третіх осіб про недовіру до аудиторського звіту та надати новий модифікований аудиторський звіт.

2. Оцінка фактичної величини рівня суттєвості — у випадку виявлення помилок та порушень визначається їхня загальна сума з метою встановити, чи є вона суттєвою чи ні.

3. Повторний огляд робочих документів:

- для перевірки якості процедур, які виконано асистентом (помічником) ;
- для підтвердження відповідності аудиторської перевірки застосовним стандартам.

4. Огляд робочих документів особою, яка не приймала участі в аудиті або контролером:

- для виявлення можливих слабких місць аудиторської перевірки;
- для визначення можливості захисту якості аудиту перед незалежними спостерігачами.